

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

Socialnämnden 2025-10-21

Införande av schablon för boendekostnad vid avgiftsberäkning avseende insatser enligt socialtjänstlagen

Ärendet

Socialförvaltningen föreslår att en schablon för boendekostnader ska införas och nyttjas vid beräkning av de inkomstprövade avgifterna för insatser enligt socialtjänstlagen. Schablonen kompletterar och förenklar men ersätter inte den individuella prövningen av den enskildes faktiska avgiftsutrymme.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att en schablon för boendekostnader införs vid avgiftsberäkning avseende insatser enligt socialtjänstlagen.

Bakgrund

Socialförvaltningen hanterar idag avgiftsberäkningar för insatser enligt socialtjänstlagen såsom hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Avgifternas utformning och beräkning regleras i 32 kap. SoL. Det finns en fastställd maxtaxa men avgiften i övrigt kan variera beroende på förhållandet mellan personens inkomster och utgifter.

För beräkning av utgifterna behöver den enskilde inkomma med omfattande dokumentation såsom hyresavier, elräkningar, försäkringsunderlag med mera.

Socialförvaltningens utredning

Socialförvaltningen har analyserat nuvarande arbetssätt och identifierat följande utmaningar:

- Service till invånarna - många har svårt att förstå vilka handlingar och dokument som krävs vilket leder till frustration och fördröjningar. Systemet upplevs som krångligt och tidskrävande.
- Rättssäkerhet - det finns risk för olika utfall i avgifterna beroende på hur fullständig inkommen dokumentation är.
- Handläggningstid – tiden för avgiftsutredningar är lång, särskilt vid insamling och granskning av boendekostnader.

Införandet av en schablon för boendekostnader bedöms ha flera positiva effekter:

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

- Förbättrad tillgänglighet och förenklad kontakt med socialtjänsten. Ett schablonavdrag minskar behovet av omfattande dokumentation för den enskilde, vilket gör kontakten med socialtjänsten enklare. Detta gynnar särskilt äldre och personer med kognitiva svårigheter.
- Säkerställer jämlikhet och rättssäkerhet vid avgiftsbedömningen, då alla behandlas enligt samma principer. Det minskar risker för subjektiva bedömningar och ojämlik behandling beroende på personens förmåga att förstå vilka dokument som behövs eller på handläggarens tolkning.
- Schablonmodeller används redan av andra myndigheter vilket visar att metoden är etablerad och beprövad. En schablon kan också lättare följas upp och justeras systematiskt, vilket stärker kvaliteten i verksamheten.

De risker som har identifierats är:

- En schablon kan i vissa fall avvika från individens faktiska boendekostnader.
- Schablonen måste ses över regelbundet för att spegla förändringar i boendekostnader.

Risken att omsorgsavgiften påverkas av skillnaden mellan schablon för boendekostnad och de verkliga boendekostnaderna finns men den är liten. Det hanteras i kommunikeringen av skriftliga avgiftsbeslutet då skillnaden kommer att upptäckas och rättas till.

Vid jämförelse med andra myndigheter (till exempel Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan) framstår schablonavdrag som ett effektivt och rättvist alternativ.

Socialförvaltningens ärendehanteringssystem har redan en inbyggd funktion/modell för beräkning av boendekostnader som följer Pensionsmyndighetens föreskrifter och deras schablon om uppskattning av boendekostnader.

Schablonen berör enbart beräkningen av boendekostnaderna. Arbetssättet med inhämtandet av inkomstuppgifter och övriga kostnader ändras inte.

Socialförvaltningens bedömning

Socialförvaltningen bedömer att vinsterna med att införa en schablonberäkning av boendekostnaderna överväger riskerna, särskilt med en väl förankrad och transparent modell.

Konsekvenser för barn och unga

Förslaget bedöms inte ha några direkta konsekvenser för barn och unga då avgiftsberäkningarna berör äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

Ekonomiska konsekvenser

Införandet av en schablon kan påverka avgiftsnivåerna för den enskilde men detta bedöms vara marginellt och påverka ytterst få. Möjligheten till individuell prövning kvarstår.

Den ekonomiska konsekvensen bedöms hanterbar inom ramen för befintlig budget.

Åsa Lundgren
socialdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Införande av schablon för boendekostnad vid avgiftsberäkning avseende insatser enligt socialtjänstlagen